

پیام کوثر

نگاهی به زندگانی صدیقہ طاہرہ حضرت فاطمہ (س)

تالیف:

میرزا علی

انتشارات آرون

سرشناسه	: حکیمی، محمود، ۱۳۲۳
عنوان و نام پدیدآور	: پیام کوثر - نگاهی به زندگانی صدیقه طاهره حضرت فاطمه (س)
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۹۶ ص.
شاب	: ۸ - ۳۴۸ - ۲۳۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸
رسمی فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: فاطمه زهرا (س) - ۸؟ قبل از هجرت - ۱۱ق.
موضوع	: فاطمه زهرا (س) - ۸؟ قبل از هجرت - ۱۱ق. - سرگذشتنامه
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ پ ۹ ح ۸ / ۲ / BP۲۷
رده بندی دیویی	: ۲۹۱.۴۷۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۳۷۸۶

انتشارات آرون

پیام
کوثر

نگاهی به زندگانی صدیقه طاهره حضرت فاطمه (س)

مؤلف: محمود حکیمی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

۹۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	پیش‌فتار
۷	مقدمه
۱۵	فصل اول: خانه فاضله (س) گلستان محبت
۲۷	فصل دوم: ازدواج فاضله
۳۵	فصل سوم: خطبه گرانقدر تاریخی فدک
۵۲	فصل چهارم: نقدی بر احادیث جعلی
۵۸	فصل پنجم: سیره حضرت فاضله (س)
۹۴	منابع

پیشگفتار

حضرت زهرای مرضیه (س) با زندگی و مبارزه در عرصه‌های گوناگون عبادی، اجتماعی، خانوادگی و سیاسی نشان داد که یک زن می‌تواند با حفظ حریم عفت و ارزش‌های انسانی، در بسیاری از عرصه‌های اجتماعی حضور داشته باشد. فاطمه زهرا (س) در هنگام دفاع از حریم ولایت به میدان سخنوری نیز گام گذاشت و با ایراد خطبه‌های شورانگیز بسیاری از حقایق را فاش ساخت.

فاطمه زهرا (س) گذشته از سخنان پر شور خویش و وصیت‌نامه‌ای که با وجود کوتاه بودن آموزه‌های اجتماعی بسیار داشت با انسان‌های دیگر با مهرورزی و محبت بسیار رفتاری کرد و به راستی مفهوم «خیر کثیر» را در رفتار اجتماعی خویش شکار ساخت. بخشی از این رفتار انسان‌دوستانه را که از پدر خویش حضرت محمد (ص) آموخته بود را در داستان‌هایی کوتاه و به زبان ساده و روان در این کتاب آورده‌ام و خوب می‌دانم که این گامی بسیار کوچک در آشکار کردن شخصیت بانویی بزرگ است.

سخنان فاطمه (س) هم در خطبه تاریخی فدک و هم در نیایش‌ها به راستی پیامی برای تمام انسان‌های فرزانه در طول تاریخ بوده است و از این جهت است که نام «پیام کوثر» را برای این کتاب برگزیدم. ماجرای تهاجم به خانه‌ی حضرت فاطمه زهرا (س) از وقایع دردناک پس از رحلت رسول اکرم (ص) است. آن ماجرا آنقدر مهم است که

مورخان اهل سنت مانند بلاذری در کتاب **انساب الاشراف** (ج ۳، ص ۵۸۶) و محمد بن جریر طبری در **تاریخ طبری** (ج ۳، ص ۲۰۲) و ابن عبدربه در کتاب **عقدالفرید** (ج ۵، ص ۱۲) آن را نوشته‌اند و ماجرا از آنجا شروع شد که امام علی (ع) حاضر به بیعت با ابوبکر نشد. پس ماجرا آن حدله به خانه‌ی حضرت فاطمه (س) پیش آمد.

ابوبکر پس از دو سال و اندی در وصیعت نامه خود از پدید آوردن آن ماجرا ابرار پسبانی کرد (تاریخ طبری ج ۳، ص ۴۳۰) و کتاب عقدالفرید (ج ۵، ص ۱۹).

برای آگاهی از آنچه که بعد از رحلت رسول اکرم (ص) بر آن بانوی بزرگ اسلام گذشت باید آثار بسیار از نویسندگان و مورخان پاک سرشت شیعه و سنی را خواند. آنچه که در این کتاب کوچک آمده تنها قسمت‌هایی کوتاه از درس‌های تهجدی او و چند حکایت از مهرورزی‌ها و محبت‌هایش به مردم می‌باشد. با این امید که از درس‌هایش نکته‌ها بیاموزیم و به آن عمل کنیم.

محمود حکیمی

سفندماه ۱۳۹۴

مقدمه

سخن خود را در این مقدمه با سوره کوثر آغاز می‌کنم:

از اعانت‌الک کوثر * فصل لربک وانحر * ان شائک هو الابر *

یعنی. مایه تو کریم عطا کردیم، پس برای پروردگارت نماز بخوان و قربانی کن و بدانی که دشمن تو خود ابر (بریده نسل) است.

امروزه هر پژوهشگر تاریخ اسلام می‌داند که حضرت فاطمه زهرا (س) یکی از مصادیق بارز سوره کوثر است. سوره کوثر در مکه پس از آن نازل شد که پس از درگذشت پدرش حضرت محمد (ص)، دشمنان بی‌مایه پیامبر اکرم (ص) خوشحال شدند و حتی در این میان عاص بن وائل برای تمسخر و زخم زبان پیامبر را «ای» باید که یکی از معانی آن «بدون فرزند» است.

سوره کوثر نشان می‌داد که پیامبر اسلام نه تنها بی‌فرزند نخواهد ماند بلکه نسل و دودمان او قرن‌ها زندگی خواهند کرد و پیوسته بر تعداد آنها افزوده خواهد شد.^۱

و البته این تنها سوره کوثر نبود که در شأن حضرت فاطمه (س) بانوی بزرگ اسلام نازل شد، بلکه بسیاری آیات دیگر قرآن در شأن آن

۱. برای آگاهی بیشتر در این زمینه رجوع کنید به: تفسیر نمونه، ج ۲۷ ذیل سوره کوثر

حضرت نازل گردید.^۱

کوثر به معنای «خیر کثیر» است و به راستی زندگانی فاطمه زهرا (س) تابشی از «خیر کثیر» بود.

او مانند پدرش حضرت محمد (ص) و همسرش امیر مؤمنان علی بن ابیطالب (ع) مظهر محبت و مهرورزی بود و پیوسته در آن اندیشه بود که به رفاهای در عرصه اجتماعی به انسان‌ها خدمت کند.

حضرت فاطمه (س) در نخستین بخش از خطبه تاریخی خود از خداوند یک سخن مرگوبید و از دیدگاه من این مهم‌ترین پیام کوثر است. آن کسانی که در تاریخ جهان و اعتقادات دینی اقوام و ملت‌های مختلف پژوهش کرده‌اند می‌دانند که مردمی که به یکتایی خداوند و نعمت‌های او اعتقاد نداشته‌اند شاید چه مصیبت‌های عظیم بوده‌اند.

و به راستی تحقیق در ادیان غد توغیدی و آموزه‌های آنها نظیر هندوئی، شینتو، بودیسم و... که متأسفانه هنوز هم در جهان معاصر پیروانی دارند حقیقت‌هایی دردناک را برای انسان فاش می‌سازد. انسان‌هایی که خدایی واحد را نمی‌پرستند به پرستش خودکامی چون فراعنه مجبور می‌شوند که اسارت آنان را تا پایان عمر به دنبال دارد و در طول تاریخ تنها آموزه‌های جانبخش پیامبران الهی همچون ابراهیم، موسی، عیسی و محمد (علیهم‌السلام) آنان را از ستایش خودکام‌ها باز می‌دارد.

حضرت فاطمه (س) نیک می‌دانست که اعتقاد به وجود خدایان متعدد و اندیشه‌های خرافی چگونه از رشد استعدادهای درون انسان‌ها جلوگیری می‌کند و رشد و پرورش استعدادها تنها در یک جامعه توحیدی و برخوردار از آموزه‌های پیامبران توحیدی امکان‌پذیر است. او

۱. رجوع کنید به نشریه کوثر، پاییز ۱۳۸۳، مقاله فاطمه (س) در آیین و وحی.

مانند پدرش حضرت محمد (ص) و شوهرش علی (ع) به نجات و رهایی همه انسان‌ها از شرک و وارد ساختن آنان به «پناهگاه توحید» می‌اندیشید. بررسی سخنانی که از آن بانوی بزرگ به ما رسیده است و رفتار وی در دوران حیات پیامبر بزرگ اسلام حضرت محمد (ص) و پس از شهادت وی، رفتار او در دفاع از مظهر عدالت یعنی حضرت علی (ع) نشان‌دهنده این حقیقت تاریخی است که او به راستی «خیر کثیر» بود.

حضرت فاطمه (س) هوشیارانه و به خاطر آنکه در خانه وحی پرورش یافته به از هدف اصلی پیامبران الهی آگاه بود: دعوت انسان به توحید و نجات او از شرک.

خطبه آن بانوی بزرگوار که به نام خطبه فدک معروف است خود نشان‌دهنده طرز تفکر و اندیشه اوست. فاطمه زهرا (س) در آغاز این خطبه تاریخی از جانمایه نهضت پر خویش سخن می‌گوید یعنی حمد و شکر و سپاس بر خدای واپسین و امین.

«الحمد لله على ما انعم، وله اسجد على ما الهم و الثناء بما قدم من عموم نعم ابتدائها و سبوغ الاء اسداها و تمام من والاها جم عن الاحصاء عددها و نای عن الجزاء امدها و تفاوت عن ادراك اددها»

یعنی: «ستایش خدای را بر آنچه ارزانی داشت و سپاس او را بر اندیشه نیکو که در دل نگاشت. سپس بر نعمت‌های فرائد که از چشمه لطفش جوشید، و عطا‌های فراوان که بخشید، و نثار احسان که پیایی پاشید. نعمت‌هایی که از شمار افزون است و پاداش آن از توازن برون و درک نهایتش نه در حد اندیشه ناموزون...»^۱

۱. سیدجعفر شهیدی، زندگانی فاطمه زهرا (س)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ص ۱۲۶.
در ترجمه این خطبه بیشتر از ترجمه استاد شهیدی استفاده کردم.

این ستایش خالصانه فاطمه زهرا (س) نسبت به خدای بزرگ تنها در خطبه فدک نیست که توجه هر انسانی را جلب می‌کند. نیایش‌های آن بانوی بزرگ نیز نشانه آگاهی او از عظمت خدایی است که محمد (ص) را به پیامبری مبعوث کرد. حضرت فاطمه (س) در یکی از نیایش‌های خود می‌گوید:

«سبحان ذی العز الشامخ المنیف، سبحان ذی الجلال البازخ العظیم، سبحان ذی الاک الفاکر القدیم، و الحمد لله الذی بنعمته بلغت ما بلغت من العلم به والعین له والرغبه الله و الطاعه لامره، و الحمد لله الذی لم یجعلنی جاحداً لشیء من کتابه، و لا متحیراً فی شیء من امره، و الحمد لله الذی هدانی الی دینه و لم یجعلنی اعبد شیئاً غیره.»

یعنی: «پاک و منزه است خدای با عزّت و سربلند و سرافراز، منزّه است خداوندی که جلالتی بزرگ دارد. منزّه است خداوندی که فرمانروایش آمیخته به افتخار است و از آغاز بوده است. ستایش خاص خداوندی است که به لطف نعمت‌هایش دست یافتم به آنچه که از شناخت به او، و عمل برای او، و رغبت و توجه به سوی او، و اطاعت او امر او رسیدم. او را سپاس می‌گویم که مرا منکر نیایش کتابش، و نیز سرگردان در کارهایش قرار نداد، او را سپاس می‌گویم که مرا به دین خود هدایت کرد، و آن گونه قرار داد که چیزی جز او را نپرستم.»^۱

حضرت فاطمه (س) فرزند پیامبری بود که بارها به صله حرمود: «هر کس نسبت به مخلوق خدا مهربان باشد خدا نسبت به او مهربان خواهد بود. پس نسبت به همه مردم در سراسر زمین مهربان باشید»^۲

۱. بخشی از نیایش آن حضرت در تعقیب نماز ظهر، مهدی جعفری در مسند فاطمه علیهاالسلام فصل دوازدهم بخش عمده‌ای از نیایش‌های او را با ترجمه‌ای روان و شیوا آورده است.

۲. سید غلامرضا سعیدی، داستان‌هایی از زندگی پیغمبر ما، ص ۱۲۰.

فاطمه فرزند رسول اکرم حضرت محمد (ص) بود. همان کس که امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) درباره او فرمود:

«قرارگاه او [محمد (ص)] بهترین قرارگاه است و خاستگاه او شریف‌ترین خاستگاه‌ها، در معادن کرامت و مهدهای پاکی و پاکدامنی، دل‌های نیکوکاران بدو گرایید و چشم‌ها به سوی او گروید، خداوند با بعثت او کینه‌ها را مدفون ساخت و آتش خصومت‌ها را خاموش نمود...»^۱

م. محمد (ص)، شکوفه‌های رهایی از پرستش هرگونه بت‌پرستی را به شکفتن نوباد. آن روح بلند و بیکران، آن مدثر، آن یاسین، آن صبحی، آن دها، آن رسول، آن حکیم جبروت و آن زلال لاهوت، آن خلاصه هستی که تمام‌های زمین را برکت بخشید و با پیام خویش زخم‌های هولناک مازمان برندگان و اسیران را التیام بخشید و چون شعار پُر صلابت «لااله الا الله» را ندا داد کاخ‌های ستم فرو ریخت، دریاچه‌های کفر خشکیدند، صاحبان دلت که ملت‌ها را به اسارت گرفته بودند، پریشان شدند و بوی غیر محمد (ص) که بوی رهایی و آزادی بود، جهان را عطرآگین ساخت.

از آن گاه که محمد (ص) زیباترین و دلی‌ترین سرودها را در جهان سرود، زمین و زمان همنوا شدند و سرود توحید را خواندند و آن گاه تمامی ظلمتکده‌ها با حضور نور توحید نور باران شدند. با برخاستن سرود توحید دیو سیاهی گریخت و آن گاه اسرار عشق متجلی شد و نگاه پاک محمد (ص) خاکیان را تا سرای افلاکیان به پیش راند. محمد (ص) پیام‌آور رستگاری و فلاح و سرچشمه روشن آب حیات بود. او ندای حق تعالی را در سراسر جهان افشاند تا از همه

سرزمین‌ها نهال ایمان سر بکشد و نورافکن وحدانیت، همه جا را به روشنی بیاراید. محمد (ص) تلاش می‌کرد تا انسان‌ها را از ستایش غیر خدا باز دارد.

با بعثت محمد (ص)، آزادی با تمام برکات و مفاهیمش طالع شد. وقتی از او خواستند که کفار را لعنت کند، فرمود: من برای لعنت نیامدم، من برای هدایت آمده‌ام. و چون نابخردان بر او سنگ زدند، در حالی که خون از دستانی‌اش سرازیر بود فرمود: خداوند، قوم من را هدایت کن که بدانند، آنان را عفو کن زیرا که این اعمال را از روی نادانی انجام می‌دهند.

فاطمه (س) از یک امتیاز بزرگ دیگر برخوردار بود و آن اینکه همسرش امیرالمؤمنین -علی بن ابیطالب (ع) بود.

علی (ع)، شوهر فاطمه (س)، گوهری در صدف کعبه بود. برادر جان جهان، جانشین و وصی خورشید، آسمانی‌ترین عاشق حق، شرافت مکه و افتخار مدینه، گلبرگ درشت گل معانی، اولین مدار ایمان، محور همیشه حق، گل همیشه بهار باغستان‌های بهار آواز خوش حقیقت، شیر بیشه عدالت، اسلام مجسم، ایمان مُثَل، راهنمای حق، شارح کتاب مبین، برترین نور زمان، برجسته‌ترین چهره ضد ستار و والای معنا، کعبه دل‌ها، رهبر والا، عقد ثریا، نورانیت ساقه‌های سبز ییلاق، بهار ای بزرگ بر لبان حقیقت، گل‌خنده‌ای بر چهره غدیر، برکت برکه‌های آزادی، روان سبز بیداری، پانهاده مردی بر دوش نبی، سر داده بزرگی به راه ازلی، زلال معنویت، زمزمه زمزم خلوص، یگانه قدرت بی‌بدیل ایمان، امتداد راه رسالت، افتتاح خط سبز امامت، گوهر تابناک ولایت، زیور دفتر سرخ شهادت، یادواره تلاش‌های جاودانه، راهدار بزرگراه‌های حماسه، افق گسترده پر ستاره، شعر بلند مقاومت و مظهر جوانمردی و

مردانگی، پرچم همواره در اهتزاز تقوا، سپیده روشن تاریخ، مشعل فروزنده حیات، پروانه رنگین بال کمال، عرشه پرواز کبوتران ملکوت، پایگاه نسیم‌های زندگی‌بخش، طنین آبی ایمان، شور حماسی عشق، گلبانگ اذان آزادی.

رسول خدا حضرت محمد (ص) به دخترش فاطمه (ص) فرمود:
 «من تو را تزویج کردم به بهترین امت و اعلم آنان و کسی که در
 حلم بر، بن آنهاست و پیش از همه آنان اسلام آورده است.»
 نیز فرمود:

«همسر تو از این صحابه من است که اسلام آورده است و یا
 قدیمی‌ترین عضو است من در پذیرش اسلام.»^۱

فاطمه نسیم دلنواز باغستان توحید بود

فاطمه زینت دامان مادر، الماس درشت باغ بهشت، شبنم معطر
 آفرینش، نسیم دلنواز باغستان توحید گدواره زیبای عرش خداوند،
 شمیم شاخه‌های طوبی، سرچشمه کوثر ولایت، آفتاب بلند آسمان
 عصمت، تلالو آینه حقیقت، مژده رحمت الهی، شمشه‌ساران مهر و وفا،
 نمایه خجسته اطاعت، نخستین سرفصل کتاب مقاربت، دست‌های بلند
 بیداری، شکوه مزرعه آزادگی، جلوه بی‌همتای تراجم و فروتنی،
 آذرخشی در شبستان حیات، طلوع طلعت انسانیت، طلوع پناه آگاهی،
 باغبان پردیس لاله‌ها و شقایق‌ها، نگاهبان قلعه توحید، خورشید فروزان
 آسمان رسالت، میدان‌دار حریم تقوا، راهبان مرزهای فضیلت، پنداد بلند
 فرزاندگی، مادر گرامی گل‌ها، ترنم آبی خلوص، سایه‌ساران نخلستان

۱. مرحوم علامه محمدتقی جعفری تبریزی، ترجمه و تفسیر نهج‌البلاغه، ج ۲۳.

کرامت، نقطه آغازین زیبایی طبیعت، درخت بلند بالا و پرثمر حیات، صدای پاک زمزمه باران، زیور جبین هستی، گنج سرشار معانی، تجلی نور عدالت، گشاینده بزرگراه بینش و جهش، برکت تربیت انسان، حدیث جاودانگی ایمان، مام پدر، طنین غم‌نامه‌های بیدارگر، صفیر نی غربت و به قول شاعر و ادیب عاشق اهل بیت (ع) استاد جواد نعیمی در کتب غنچه‌های نور:

«بانوی گرانقدری که «مکه» او را می‌شناسد؛ «مدینه» احترامش می‌کند؛ «بفا» بر صفایش رشک می‌برد؛ «عرفات» در پی شناسایی اوست؛ «مروه» بازی حیات بزرگی اوست؛ «منا» نای شمارش فضایل او را ندارد؛ «زمزم» حریش را در پای او به خاک می‌کشاند و تطهیر می‌کند؛ «حجر» از استلار دستاں مبارکش تبرک می‌جوید؛ و «حرا» خود را در برابر کوه وجودش، گاه می‌نهد... او آن بزرگ فاطمه (س) است.»^۱

۱. جواد نعیمی، غنچه‌های نور، ص ۱۹. در کاربرد واژه‌های زیبا در این فصل از نشر زیبایی آقای نعیمی بهره فراوان بردم.